

ZORKA:

Grobovi.

j, čitateljčki mladi, dragi, ljubljeni, ali hočete poslušati povest — o grobovih?

Tja dol vas povedem na cvetoči, solnčni jug, kjer je bila nekdanj samo lepota in radost in kjer je danes le smrt, zapuščenost in groza...

Vsa zelena se je razprostirala za vasjo Skominova ravan. Mlada, kodrolasa deklica je pasla vsako zlato jutro tam svojo čredico. In tam v senci kostanjev je žuborel potoček in ji delal kratek čas; in iz daljave je gledalo nanjo s svojimi lepimi očmi ponosno svetišče svetogorsko!

Oj, takrat je bil mir — mir!... In zvonovi so zvonili in pritrkavali, in na vasi pod ono široko lipo so prepevali ob tihih, sanjavih večerih vaški fantje sladke pesmi...

Ej, kolika izprememba, predragi!

In kar čez noč se je vse izpremenilo! Odhajali so fantje — poljubljali svojo deco očetje — poslavljali se bratje. In vsa vas je zajokala grenko in pretresujoče, in slehrna koča se je ovila v žalost.

»Vojna!« je zaječalo ljudstvo in nič ni vedelo od prevelike toge, kaj se godi okolo njega. —

Zvonovi v linah so utihnili. Kdo pomni, kdaj so zadnjič zvonili!

In nedaleč od vasi so zagrmeli in zabobneli topovi. Vsa zemlja se je stresala od mogočnih sunkov, in plašno so se spogledovali stari in mladi ljudje, ko je odmevalo po zraku njih strašno bučanje.

In za vasjo, na zeleni ravani za vasjo ni več paslo dekletce. Prišli so vojaki z lopatami in kopači in so kopali zadnji domek svojim bratom. Globoka in široka je bila jama, ki so vanjo polagali po osem do deset padlih tovarišev. Tam za gričem ob Sveti Gori so jih pobirali iz krvi, jih nalagali na nosilnice in jih prinašali ob prvi zori na novo pokopališče...

Oj, kako so se množile vrste grobov!

In nekega dne so se zablesteli na teh svežih gomilah križi. Mlade, bele brezice so vojaki posekali v gori in z njimi okrasili domovje pokojnikov. In okolo grobov so zasadili bujnega zelenja in na sredo so vsejali krasnih rož. Ah, kako so dehtele te gredice hiacint, tulipanov,

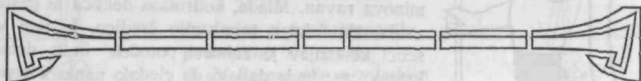
kako krasan je bil pogled na ta vrt miru, na te nizke grobove, zavite v zelenje in blesteče se v belih križih!

In prišel je umetnik. Postavil je na sredo veličasten spomenik, ograjen z železno ograjo. Na beli mramor pa je zapisal z lepimi, velikimi črkami besedi: »Čast junakom!«

In dekleta, ki so prihajala vsako nedeljo k maši v dolino, so prinašala s seboj belih, dehtečih šmarnic in jih polagale na grobove junakov. In iz njih src je kipela molitev k prestolu božjemu za večni pokoj vseh tistih bitij, ki so sanjala pod rožami.

In majčice betežne, slabotne in osivele, ki so stopale mimo ob palici z rdečimi molki v roki, so se spominjale krepkih svojih sinov, ki tudi počivajo nekje tam daleč v tujini — med cvetjem. In v njih očeh so bile solze, in v njihovih dušah je bila bridkost!

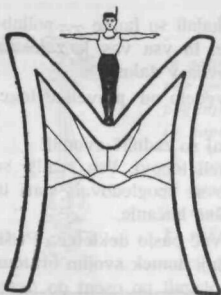
Oj, ali boste kdaj potolažena in pomirjena, vsa krvaveča, gorja polna srca?! ...

SEŽANSKI:

Matko Kante.

Ob njegovi rojstveni šestdesetletnici.

račni jezdec dirjajo čez zemljo.

Ni treba praviti o njih slovenski mladini. Vidi jih bliže kot mladi dediči marsikaterih srečnejših ljudstev, in globlje se vsakemu rišejo v srce in dušo: vihrajoča griva, leteč plamen, udarjajoča kopita, ruševine vasi in mest in deželá, razširjene nozdrve — dih smrti in uničenja... Velik in težak čas je to, ko pada, kar je do danes stalo, ko se dviga iz krvi, kar bo prihodnosti.

Mimo vsega dirjajo jezdecí, čez polje, čez goro in vodo, in vse je neznatno in brez-pomembno pod njimi, hrast in grm, stolp in kočá. Doklej? Nihče ne ve, le eno vemo vsi: jezdecí se umiré in obstanejo, široka zemlja za njimi zopet ozeleni in oživi. Zopet se bo zganilo stotisoč niti življenja, in oko bo zasledilo vsako nit izmed njih.

To bo čas mladine, ki pride, in hiteče niti — to je delo, ki bo klicalo roke. Nikdar ne sme izgubiti mladost brzečih niti dela in življenja iz oči in posebno ne sedaj, ko se zde pretrgane in nevidne.

Zato tudi »Zvonček« ne sme mimo vzornika, čigar roke niso poznale pokoja, mimo imena, ki tudi v vihrí časa ne more utoniti. Mnogo let ne-